

Sygn. akt VI Gz 46/16

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki (spr.)

Sędziowie: SSO Renata Bober

SSO Anna Walus - Rząsa

asystent sędziego Joanna Gołąbek

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2016 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: (...) Sp. z o.o. w P.

przeciwko: (...) Sp. z o.o. w likwidacji w P.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Przemyślu
V Wydziału Gospodarczego z dnia 17 grudnia 2015 r., sygn. akt V GC 347/14

postanawia:

I. oddalić zażalenie,

II. zasądzić od powoda (...) Sp. z o.o. w P. na rzecz pozwanego (...) Sp. z o.o. w likwidacji w P. kwotę 300 zł (trzysta złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Przemyślu umorzył postępowanie (pkt. I) zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2 434 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt. II) oraz nakazał zwrócić powodowi kwotę 641,50 zł tytułem zwrotu połowy opłaty od pozwu. (pkt. III)

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd I instancji podał, że powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew, wobec czego postępowanie na podstawie art. 355 k.p.c. należało umorzyć. Ponadto Sąd przyjął, że była wymagana zgoda pozwanego na cofnięcie pozwu (co nastąpiło na rozprawie w dniu 17.12.2015 r.) gdyż cofnięcie nastąpiło już po wyznaczeniu rozprawy i wysłaniu zawiadomienia o jej terminie pozwanemu. Ponadto, pismo powoda cofające pozew zostało skutecznie doręczone pozwanemu – reprezentowanemu przez profesjonalnego pełnomocnika po rozpoczęciu rozprawy w dniu 17.12.2015 r. , zaś pozwanemu to pismo zostało doręczone w dniu 18.12.2015 r.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania Sąd wydał w oparciu o art. 98 kpc przyjmując, że w sytuacji cofnięcia pozwu powód jest stroną przegrywającą sprawę. Strona pozwana ustanowiła pełnomocnika i złożyła odpowiedź na pozew zanim dotarła do niej wiadomość o cofnięciu pozwu przez powoda. Na koszty postępowania złożyło się wynagrodzenie

profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 2.400 zł i opłata skarbową od pozwu. Podstawą rozstrzygnięcia o zwrocie powodowi połowy opłaty od pozwu był art. 79 ust. 1 pkt. 3 a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód zaskarżając je w części, tj. w zakresie punktu II zawierającego rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów procesu na rzecz pozwanego. Powód wniósł o uchylenie lub zmianę postanowienia w zaskarżonej części poprzez zasądzenie kosztów postępowania od pozwanego na jego rzecz na podstawie art. 98 kpc, ewentualnie o nieobciążanie go kosztami na podstawie art. 102 kpc oraz o zasądzenie od pozwanego rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący podniósł, że Sąd Rejonowy nieprawidłowo zastosował przepis art. 98 kpc, bowiem w okolicznościach niniejszej sprawy za stronę przegrywającą powinien być uznany pozwany, a nie powód. Wydając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania Sąd I instancji w ogóle nie wziął pod uwagę przyczyny cofnięcia pozwu, która powinna wpływać na ocenę, którą ze stron procesu należy uznać w danej sytuacji za przegrywającą i która w konsekwencji jest obowiązana do zwrotu przeciwnikowi kosztów procesu.

Powołując się na pismo z dnia 25.11.2015 r. cofające pozew powód wskazał, że wyłączną przyczyną cofnięcia było zaspokojenie dochodzonego roszczenia już po złożeniu pozwu. Roszczenie zostało zaspokojone przez gwaranta - (...) SA, a zapłata nastąpiła w dniu 18 listopada 2015 r., już po wytoczeniu powództwa. W ocenie powoda zaspokojenie roszczenia przez osobę trzecią należy traktować tak jakby zapłata nastąpiła bezpośrednio przez pozwanego. Powód wskazał, że wytoczenie powództwa było konieczne i niezbędne z uwagi na to, że pozwany wcześniej nie reagował na kierowane względem niego wezwania do zapłaty, w dacie wytoczenia powództwa jego roszczenie istniało i było wymagalne. Na poparcie swojego stanowiska powód powołał orzecznictwo sądów i poglądy doktryny.

W dalszej części powód zarzucił, że cofnięcie przez niego pozwu nastąpiło poza rozprawą i przed jej rozpoczęciem, a zatem w myśl art. 203 kpc nie była wymagana zgoda pozwanego na cofnięcie, co dodatkowo potwierdza rozstrzygnięcie Sądu zawarte w pkt 3 zaskarżonego postanowienia w przedmiocie zwrotu połowy opłaty od pozwu wydane oparte na art. 79 ust. 1 pkt. 3 a ustawy o kosztach sądowych (...) Powód wskazał ponadto, że skoro cofnął on pozew w dniu 27 listopada 2015 r., tj. przed rozprawą, to po tej dacie postępowania nie było, co oznacza, że pozwany nie mógł skutecznie złożyć odpowiedzi na pozew, a koszty pełnomocnika drugiej strony nie stanowią kosztów niezbędnych do dochodzenia praw i celowej obrony

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniósł o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie od powoda kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych. Pozwany w uzasadnieniu wskazał, że wobec braku wiedzy o cofnięciu pozwu, podjętą przez niego obronę i złożenie odpowiedzi na pozew nie można uznać za oczywiście niewłaściwe postępowanie. Pozwany zarzucił, że to powód nie dochował należytej staranności związanej z ustaleniem swoich uprawnień z gwarancji należytego usunięcia wad i usterek w której był posiadaniem. W tej sytuacji wytoczenie powództwa było przedwczesne i spowodowało powstanie kosztów związanych z jego prowadzeniem które powinien ponieść powód.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie powód (...) Sp. z o.o. w P. w pozwie z dnia 1.10.2015 r. domagał się od pozwanego (...) Sp. z o.o. w likwidacji w P. zasądzenia kwoty 25.659,00 zł z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu.

W dniu 20.11.2015 r. zostało wydane zarządzenie Sędziego o wyznaczeniu rozprawy na dzień 17.12.2015 r. oraz doręczeniu odpisu pozwu pozwanemu wraz z wezwaniem do złożenia odpowiedzi na pozew.

Odpis pozwu wraz z zawiadomieniem o terminie rozprawy – wyznaczonej przez Sąd na dzień 20.12.2015 r. został doręczony pozwanemu w dniu 28.11.2015r.

W dniu 27.11.2015 r. (data nadania pisma z dnia 25.11.2015 r.) wpłynęło pismo powoda o cofnięciu pozwu w całości, z uwagi na zapłatę dochodzonego roszczenia z gwarancji ubezpieczeniowej. W piśmie powód powołał się na decyzję gwaranta z dnia 13.11.2015 r. o wypłacie z gwarancji kwoty dochodzonej pozwem (k. 112).

Na zarządzenie Sędziego odpis powyższego pisma powoda o cofnięciu pozwu został wysłany pozwanemu w dniu 30.11.2015 r.

W dniu 15.12.2015 r. pozwany złożył pisemną odpowiedź na pozew (data nadania pisma drogą pocztową to 11.12.2015 r.), w którym wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu.

Pismo o cofnięciu pozwu zostało doręczone pozwanemu w dniu 18.12.2015r. w trybie art. 139 k.p.c., ponadto przedmiotowe pismo zostało doręczone pełnomocnikowi pozwanego obecnemu na rozprawie w dniu 17.12.2015 r., który wyraził zgodę na cofnięcie pozwu i wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

W tym stanie rzeczy Sąd I instancji przyjął, że pozwany miał prawo żądać od powoda zwrotu kosztów procesu, w szczególności wynagrodzenia pełnomocnika, gdyż powoda należało uznać w sytuacji cofnięcia pozwu za stronę przegrywającą sprawę. Strona pozwana ustanowiła pełnomocnika i złożyła odpowiedź na pozew zanim dotarła do tej strony wiadomość o cofnięciu pozwu przez stronę powodową.

Powyższe rozstrzygnięcie Sądu I instancji w przedmiocie obciążenia powoda kosztami procesu należy uznać za prawidłowe, niemniej jednak należy się zgodzić ze skarżącym, że w niniejszej sprawie zgoda pozwanego na cofnięcie pozwu nie była wymagana w myśl art. 203 kpc, gdyż do cofnięcia pozwu doszło na etapie przed wyznaczeniem rozprawy. Oświadczenie o cofnięciu pozwu wywiera skutek już z momentem jego złożenia. W kontekście powyższego prawidłowe jest rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego zawarte w pkt 3 zaskarżonego postanowienia w przedmiocie zwrotu połowy opłaty od pozwu. Powyższa okoliczność nie ma jednak znaczenia dla oceny prawidłowości czynności podjętych przez Sąd I instancji i wydanego rozstrzygnięcia.

Biorąc pod uwagę zaistniałą w niniejszej sprawie sytuację procesową, tj. fakt, że cofnięcie pozwu przez powoda nastąpiło poza rozprawą oraz okoliczność, że pismo zawierające oświadczenie o cofnięciu zostało złożone już po wyznaczeniu rozprawy, po wysłaniu zawiadomienia o terminie rozprawy i wezwaniu do złożenia odpowiedzi na pozew (odpis pozwu doręczono pozwanemu w dniu 28.11.2015 r.) Przewodniczący prawidłowo, w myśl art. 203§3 kpc zawiadomił o cofnięciu pozwu pozwanego, któremu przysługiwało prawo do złożenia wniosku o zasądzenie kosztów postępowania. Przepis art. 203§3 kpc nie może być jednak rozumiany w ten sposób, że pozwanemu należy się zwrot kosztów procesu zawsze, ilekroć dojdzie do cofnięcia pozwu. Zapewnienie pozwanemu możliwości złożenia wniosku o przyznanie kosztów procesu wynika przede wszystkim z faktu cofnięcia pozwu poza rozprawą. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu przy cofnięciu pozwu powinno uwzględniać natomiast ogólne i szczególne reguły orzekania w tym zakresie. Wskazać należy, że w wypadku cofnięcia pozwu obowiązek zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego, na jego żądanie, obciąża powoda bez względu na przyczynę cofnięcia. Dopuszczalne jest jednak odstępstwo od tej zasady w sytuacji, gdy powód wykaże, że wystąpienie z powództwem było niezbędne dla celowego dochodzenia praw lub celowej obrony, z uwzględnieniem okoliczności istniejących w dacie wytoczenia pozwu. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy cofnięcie pozwu jest konsekwencją zaspokojenia przez pozwanego wymagalnego w chwili wytoczenia powództwa roszczenia powoda. W rozumieniu przepisów o kosztach procesu (art. 98 k.p.c.) pozwanego należy uznać wówczas za stronę przegrywającą sprawę. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2013 r., IV CZ 8/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 3 kwietnia 2013 r., I ACa 151/13).

Powód we wniesionym zażaleniu zakwestionował zasadę na podstawie której Sąd Rejonowy rozstrzygnął o kosztach procesu. Zdaniem powoda Sąd nieprawidłowo uznał go za przegrywającego sprawę i niezasadnie obciążył kosztami postępowania, w sytuacji gdy wyłączną przyczyną cofnięcia pozwu było zaspokojenie roszczeń dochodzonych pozwem przez gwaranta z gwarancji ubezpieczeniowej właściwego usuwania wad i usterek.

Argumentacja powoda zawarta w zażaleniu nie jest zasadna. Choć zaspokojenie roszczenia powoda nastąpiło po złożeniu pozwu, to dla dokonania w niniejszej sprawie właściwej oceny którą ze stron uznać za przegrywającą proces istotne znaczenie ma to, że cofnięcie pozwu nastąpiło wskutek dokonania zapłaty przez inny podmiot niż pozwany tj. przez gwaranta, w oparciu o łączący go z powodem stosunek prawny gwarancji ubezpieczeniowej. Zapłata nie została dokonana przez pozwanego i dlatego, że uznał zasadność powództwa.

W tej sytuacji powód chcąc wykazać, że wystąpienie z powództwem przeciwko pozwanemu było niezbędne dla celowego dochodzenia praw i celowej obrony powinien był udowodnić, że zgłosił roszczenie z tytułu gwarancji ubezpieczycielowi oraz wezwał go do zapłaty jeszcze przed wytoczeniem powództwa, tj. przed 1.10.2015 r.

Z oświadczenia powoda o cofnięciu pozwu wynika, że wypłata przez ubezpieczyciela (...) S.A. całej kwoty dochodzonej pozwem nastąpiła na podstawie łączącego powoda z powyższym ubezpieczycielem stosunku prawnego gwarancji ubezpieczeniowej właściwego usuwania wad, udzielonej na zabezpieczenie roszczeń objętych żądaniem pozwu w stosunku do pozwanego. Z akt sprawy wynika, że decyzja ubezpieczyciela o wypłacie z gwarancji została wydana w dniu 13.11.2015 r. w związku z wezwaniem powoda do zapłaty z udzielonej gwarancji. Brak jest natomiast jakiegokolwiek informacji kiedy powód powyższe wezwanie skierował do ubezpieczyciela i, że nastąpiło to jeszcze przed wytoczeniem powództwa tj. przed 1.10.2015 r., co wskazywałoby na wyczerpanie drogi pozasądowego trybu dochodzenia roszczenia i dochowanie należytej staranności przed wszczęciem procesu. W tej sytuacji należało uznać, że powód nie wykazał, że wytoczenie powództwa było niezbędne dla dochodzenia swoich praw i celowej obrony, skoro w dacie jego wniesienia wiedział, że jest w posiadaniu gwarancji ubezpieczeniowej która była bezwarunkowa i płatna na pierwsze żądanie.

Należy ponadto podkreślić, że powód cofnął pozew już po doręczeniu jego odpisu pozwanemu. Pismo o cofnięciu pozwu zostało pozwanemu doręczone skutecznie na rozprawie w dniu 17.12.2015 r., oraz w trybie doręczenia zastępczego w dniu 18.12.2015 r. Wobec braku wiedzy o cofnięciu pozwu pozwany zdążył podjąć czynności procesowe i zlecić pełnomocnikowi procesowemu sporządzenie odpowiedzi na pozew. Poniósł tym samym koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu wywołanym wniesieniem pozwu przez powoda.

W rozpoznawanej sprawie zdaniem Sądu Okręgowego nie zachodzą także szczególne okoliczności które uzasadniałyby zastosowanie art. 102 kpc i nieobciążanie powoda kosztami postępowania. Przepis powyższy nie konkretyzuje w żaden sposób pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych. Wskazanie w tym przepisie na dopuszczalność odstąpienia od zasady odpowiedzialności za wynik procesu jedynie w wypadkach wyjątkowych („szczególnie uzasadnionych”) wyłącza możliwość stosowania wykładni rozszerzającej. Ocena, czy w danej sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, pozostawiona została uznaniu sądu. W rozpoznawanej sprawie powód w dacie wytoczenia powództwa miał wiedzę o posiadanej gwarancji ubezpieczeniowej której był beneficjentem. Pomimo tego zdecydował się na wytoczenie powództwa przeciwko pozwanemu, nie mając jednocześnie wiedzy co do stanowiska ubezpieczyciela w kwestii wypłaty środków z gwarancji. Ten sposób postępowania nie może być uznany za dochowanie należytej staranności w prowadzeniu swoich spraw. Późniejsza wypłata środków z gwarancji przez inny podmiot nie zmienia faktu, że pozwany zdążył już podjąć czynności procesowe i poniósł związane z tym koszty reprezentacji fachowego pełnomocnika.

Z powołanych wyżej względów zażalenie powoda jako bezzasadne podlegało oddaleniu - na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. - o czym Sąd Okręgowy orzekł w sentencji postanowienia.

Orzeczenie o kosztach na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika strony pozwanej znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1 i 3 kpc i § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 2 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804).